

kisebbség érdekközössége viszonylag rövid életűnek bizonyult, és korántsem volt egyértelműen üdvös. Ideiglenesen biztosította ugyan a politikai stabilitást, és kölcsönösen előnyös volt gazdaságilag, egyúttal azonban kiélezte a soknyelvű birodalom szociális és nemzetiségi ellentéteit is. A dualizmus nem volt képes és nem is kívánta megoldani az égető szociális kérdéseket, és ódzkodott attól is, hogy az egyre sürgetőbben jelentkező nemzetiségi törekvéseknek tért adjon, így azután a liberalizmus és a nacionalizmus korszakában mindinkább élő anakronizmussá vált.

Mégis a heves társadalmi és nemzetiségi felbolydulások eme időszakában érte el a magyarországi zsidóság legnagyobb eredményeit, gyors ütemben fejlődött és jutott el a látványos sikerekig. Mindössze néhány évtized leforgása alatt, ha nem is vezető, de mindenesetre döntő szerepre tett szert az ország gazdasági, pénzügyi és kulturális életében. De éppen ebben az „aranykorban” vetette el azokat a magvakat, amelyek egy rövidlátó szociális és nemzetiségi politizálás következtében az első világháború után oly keserves termést hoztak számára. Elitje feltételek nélkül és teljesen kritikátlanul azonosult egy alapvetően reakciós rendszerrel, élvezte ennek kegyeit, és elkötelezettjévé vált, közben viszont elidegenedett az igazságért és egyenlőségért küzdő elnyomott osztályoktól, valamint az autonómiáért és nemzeti függetlenségért harcoló nemzetiségiektől.

A magyarországi zsidóság fejlődése és egyenjogúsodása

Magyarország zsidó népessége II. József reformjainak és az 1840. évi országgyűlés kedvező döntéseinek jóvoltából a 19. században látványosan megnőtt.

Az 1700. évi népesség-összeírás adatai szerint a 18. század elején mindössze 4071 főt tett ki Magyarország zsidó lakossága. A század folyamán lélekszáma mérsékelt ütemben nőtt, míg 1735-ben 11 621 főt számlált, 1787-ben 80 775 főt. 1805-ben a zsidóság száma 126 620-ra rúgott, és az ország teljes lélekszámának 1,8%-át alkotta. Ettől kezdve mind száma, mind pedig a népességen belüli aránya gyorsabb ütemben kezdett nőni, egyrészt a viszonylag magas népszaporulat, másrészt pedig az erősödő kelet-európai bevándorlás következtében. 1850-ben már 339 816 főt számláltak (3,7%), 1880-ban pedig, ekkorra már túlnyomórészt a magasabb születési és az alacsonyabb halálozási arányszám miatt, 624 826 zsidót tartottak nyilván az országban (4,4%). Nagy-Magyarország területén a zsidóság lélekszáma 1910-ben tetőzött, amikor elérte a 911 227-et, és a csaknem 21 milliós össznépesség 5%-át tette ki.¹